

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

VISUELE KUNSTE – EERSTE VRAESTEL

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

VISLEA

Hierdie vraestel bestaan uit 23 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TIEN vrae.
2. Beantwoord VYF vrae van jou keuse.
3. Lees die vrae aandagtig.
4. Antwoord in volsinne en gebruik paragrawe. MOENIE PUNTVORM GEBRUIK NIE.
5. Gebruik die punte-indeling om te bepaal hoeveel tyd aan elke vraag spandeer moet word. Elke vraag behoort ongeveer 35 minute te neem.
6. Skryf netjies en leesbaar.

In hierdie eksamen sal van jou verwag word om die volgende vaardighede te demonstreer:

- Die gebruik van die korrekte kunsterminologie
- Die gebruik van visuele analise en kritiese denke
- Skryf- en navorsingsvaardighede binne 'n geskiedkundige en kulturele konteks
- Die plasing van voorbeelde in 'n sosiale en historiese konteks
- 'n Begrip van kenmerkende kreatiewe style
- Die identifikasie van die professionele uitvoering van plaaslike kunstenaars

WOORDELYS:

Gebruik die volgende woordelys om te verseker dat jy verstaan hoe om 'n spesifieke vraag te benader.

Analiseer: 'n Gedetailleerde en logiese bespreking van die formele elemente soos lyn, kleur, toonwaardes, formaat en komposisie van die kunswerk, met insiggewende kommentaar oor hoekom en hoe dit werk.

Vergelyk: Wys die verskille en ooreenkomste, sin vir sin, op 'n geordende wyse binne dieselfde argument uit.

Bespreek: Bied jou standpunt aan en gee redes vir jou stelling.

Verduidelik: Verklaar en gee redes vir jou stelling.

Interpreteer: Gee 'n insiggewende opinie, ondersteun deur voorbeelde.

Noem: Sê direk wat jy dink – gee jou opinie asook 'n verduideliking.

Evalueer: Wys die RELEVANTE positiewe, negatiewe, elemente en beginsels van die kunswerk uit, en gee berekende kommentaar oor hoekom en hoe dit suksesvol is of nie, in 'n breër perspektief van die kunsgeskiedenis in die algemeen. Dit wil sê jy het nodig om 'n breër perspektief te hê om berekenende kommentaar oor wêreldkuns te lewer.

VRAAG 1: DIE OPKOMENDE STEM VAN SWART KUNS

1.1 Bestudeer die visuele bronne in FIGURE 1a, 1b, 1c en 1d. Skryf 'n opstel van ten minste een bladsy waarin jy enige TWEE werke bespreek en vergelyk deur na die volgende te verwys:

- Die Onderwerp
- Komposisie
- Lyn, vorm, en die verftegniek toegepas
- Kunsstyl
- Betekenis/boodskappe oorgedra

(10)

1.2 In 'n opstel (ten minste EEN bladsy), bespreek EEN voorbeeld elk deur enige TWEE kunstenaars wie se kunswerk die sosiale lewens en ondervindings van gewone mense in hul gemeenskappe uitbeeld. **(Jy mag NIE die visuele bronne in VRAAG 1.1 gebruik nie)**

Jou opstel behoort die volgende inligting in te sluit:

- Name van kunstenaars
- Titel en medium van die kunswerke
- Kunsstyl en tegnieke
- Sosiale/ekonomiese en/of ander invloede

(10)

[20]

FIGUUR 1a: Ephraim Ngatana, **Trou-optog**, 1962. Waterverf en ink

FIGUUR 1b: Jo Maseko, **Seun met 'n geel hemp**, geen datum, Olie op bord

FIGUUR 1c: Eli Kobedi, **Indrukke**, geen datum, Gemengde media

FIGUUR 1d: Welcome Koboka, **Markvroue**, geen datum, Olie op bord

VRAAG 2: SOEKE NA 'n AFRIKA-IDENTITEIT

- 2.1 Deur na die visuele bronne in FIGURE 2a en 2b te verwys, skryf 'n opstel, (ten minste EEN bladsy) waarin jy die kultureel-verwante Afrika-invloede, soos gesien in die kunswerke, bespreek.

Jy moet die volgende inligting in jou opstel insluit:

- Inspirasie/invloede/bronne
- Onderwerp
- Gebruik van formele kunselemente
- Kunsstyl
- Boodskap oorgedra deur die kunswerk (10)

- 2.2 In die vorm van 'n opstel (ten minste EEN bladsy), bespreek enige TWEE kunswerke deur TWEE verskillende kunstenaars wat jy hierdie jaar bestudeer het, wat 'n Afrika/kulturele-invloed reflekteer.

Sluit die volgende inligting by jou opstel in:

- Name van die kunstenaars
 - Titel en medium van die kunswerke
 - Afrika/Kultureel-verbode invloede
 - Tegnieke en kunsstyl gebruik
 - Boodskap deur die kunswerke oorgedra (10)
- [20]**

FIGUUR 2a: Lucky Sibia, **Oes**, 1974. Gekerfde en Geverfde Hout

FIGUUR 2b: Pablo Picasso, **Bul se kopbeen, Vruchte en Beker**, 1939

VRAAG 3: KUNS EN POLITIEK: WEERSTANDS OF PROTESKUNS.

Gedurende die 1970's het baie kunstenaars, beide swart en wit, kuns as 'n weg gesien om hulle sienswyse oor die sosiale toestand en politiek in Suid-Afrika uit te druk. Sommige het kuns beskou as 'n manier om ander mense se gedagtes te beïnvloed en sodoende verandering in Suid-Afrika teweeg te bring.

- 3.1 Gebruik die visuele bronne in FIGURE 3a en 3b. Skryf 'n opstel (ten minste EEN bladsy) om die bostaande stelling te ondersteun en deur na die volgende te verwys:

Hoe die kunstenaar die volgende in hulle kunswerke gebruik het om die boodskap oor te dra:

- Onderwerp
- Kunselemente
- Komposisie en die illusie van ruimte
- Medium en tegnieke

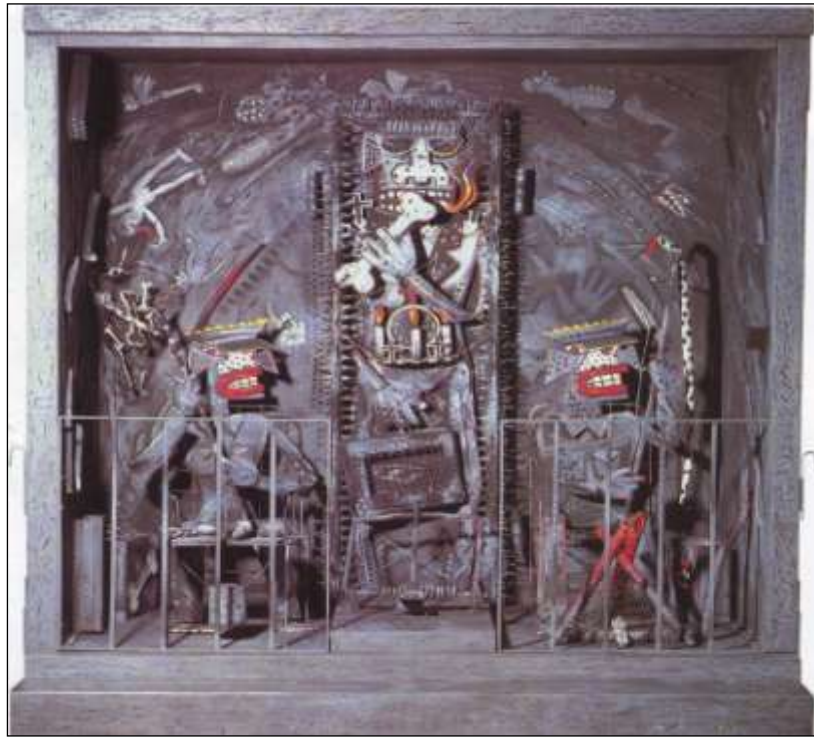
(10)

- 3.2 Skryf 'n opstel (ten minste EEN bladsy). Analiseer TWEE kunswerke deur TWEE verskillende kunstenaars wat jy hierdie jaar bestudeer het, wat jy dink 'n sterk sosio-politieke kommentaar in hul werk gelever het. **(Jy mag NIE die visuele bronne in VRAAG 3.1 gebruik nie)**

Jou antwoord behoort die volgende in te sluit:

- Name van die kunstenaars
- Titels en mediums van die kunswerke
- Invloede
- Gebruik van kunselemente
- Betekenis/Boodskappe oorgedra deur hulle kunswerke

(10)
[20]

FIGUUR 3a: Norman Catherine, *Laaste oorblyfsels van nog 'n man*, 1988. Gemengde Media

FIGUUR 3b: Lungile Phambo: *Wat 'n vermorsing*, 1987. Waterverf

VRAAG 4: KUNSVLYT EN TOEGEPASTE KUNS

“Suid-Afrikaanse kunsvlyt word deur beide kultuur en kommersiële behoeftes van die mense beïnvloed. Dit is beide funksioneel en dekoratief.”

- 4.1 Met die stelling in gedagte, bespreek en beskryf hoe hierdie invloede, verskaf in voorbeelde te sien in FIGURE 4a, 4b en 4c uitgedruk is. (Ten minste een bladsy).

Verwys na die volgende in jou antwoord:

- Onderwerp
- Formele kunselemente
- Materiale gebruik
- Funksies

(10)

- 4.2 Skryf 'n opstel waarin jy die werk van ten minste TWEE kunsvlyt-kunstenaars, wie se werk jy hierdie jaar bestudeer het, bespreek.

Melding moet van die volgende gemaak word:

- Name van die kunsvlyt-kunstenaars
- Invloede en funksies
- Bespreking van die medium en tegnieke gebruik
- Gebruik van dekoratiewe elemente

(10)

[20]

FIGUUR 4a: **Inxowa.**
'n Bekraalde sakkie.

FIGUUR 4b: **Tradisionele Kalbasse**

FIGUUR 4c: **Ingang tot 'n Suiderlike Ndebele woning**, Msiza, 1974

VRAAG 5: KUNS EN MAG – GEDENKGEBOUE, GEDENKTEKENS EN KUNSWERKE

“... Die gedenkteken wat ons vandag onthul is ’n gepaste huldeblyk aan ons helde en heldinne, en ’n getuigskrif van oorwinning van geregtigheid oor die afskuwelike sisteem van apartheid.
Dit vorm ons plegtige waarborg dat ons vir altyd waaksaam sal bly om die vryheid te verdedig wat ons ten koste van menselewens verower het, insluitend die wat in Duncan Village gesterf het... **President Thabo Mbeki, 28 Maart 2008**

Hierdie stelling is ’n gedeelte van ’n toespraak wat gelewer is deur oud-president Thabo Mbeki gedurende die onthulling van die Duncan Village Gedenkteken Erfenisterrein by “Kusile Square” in Duncan Village. Dit was ter nagedagtenis van die 31 mense wat in 1985 gesterf het en baie wat beseer is deur die Suid-Afrikaanse Polisie, in steun van die apartheid-stelsel.

- 5.1 Met verwysing na die bogenoemde stelling, stem jy saam of verskil jy, dat die visuele bronne in FIGUUR 5a en 5b die doel van die gedenkteken reflekteer?

Antwoord die vraag deur na die volgende te verwys:

- Keuse van onderwerp
- Geskiedkundige agtergrond van die gedenkteken
- Die drie-dimensionele sterkte van die werk
- Jou reaksie op of gevoel oor die werk

(8)

- 5.2 Skryf ’n opstel (ten minste EEN bladsy) oor enige ander spesifieke gedenkgebou/monument/kunswerk wat jy bestudeer het, plaaslik of internasionaal. Wys hoe albei eerbewys toon aan spesifieke gebeure/ideale en of mense. Verduidelik in jou eie woorde hoe die werk toepaslik is ten opsigte van die doel. Sluit af met ’n opmerking oor die impak in die gemeenskap waarin dit gebou of opgerig is.

(12)

[20]

FIGUUR 5a: *Duncan Village Gedenkteken Erfenisterrein*

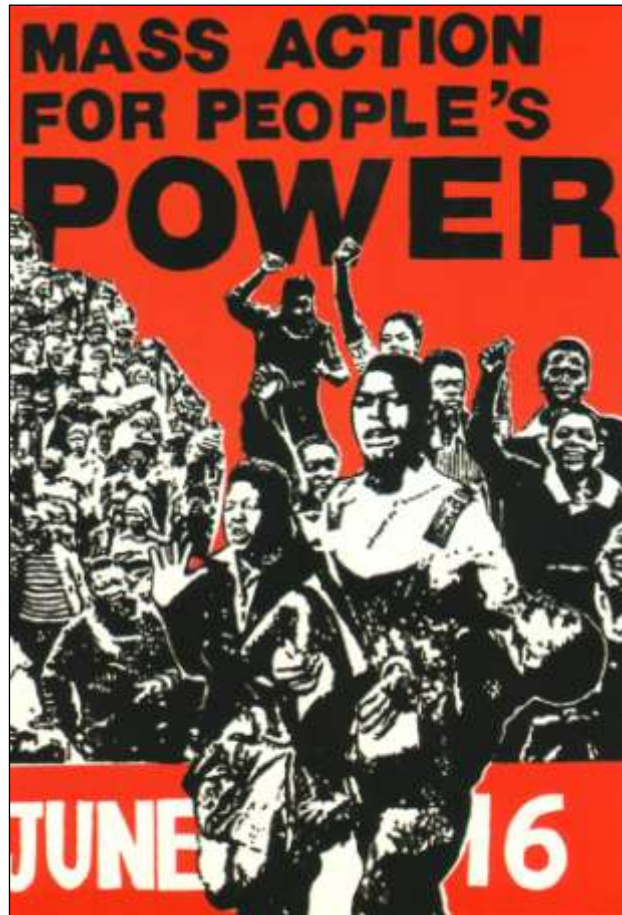
FIGUUR 5b: *Detail van die Duncan Village Gedenkteken Erfenisterrein*

VRAAG 6: DIE ROL VAN FORMELE EN INFORMELE KUNSSENTRUMS

Die “CAP INFORMAL SCHOOL” is in Kaapstad, en dit staan vir KAAPSE KUNSPROJEK. Dit offer bystand aan baie verskillende tipe kunstenaars, en is ’n besondere stem vir die stryd en die loopbaanbystand aan sukkelende kunstenaars.

- 6.1 Skryf ’n kort opstel van ongeveer DRIE-KWART VAN ’n BLADSY, waarin jy die plakkate in FIGURE 6a en 6b bespreek. Verklaar hoe die inhoud, kunselemente en kunssinnige komposisie van elkeen die opbou van vaardighede, wat by die skool in die 80’s en 90’s spesifiek gedoen is, wys. (8)
- 6.2 Jy het een of meer informele of formele skole van kuns en kunsvlyt in Suid-Afrika bestudeer. Skryf ’n opstel oor twee of meer kunstenaars en hulle werk van EEN skool van jou keuse. In jou opstel moet jy jou begrip van die kunselemente en beginsels van kuns wys en in jou opsomming die impak van hierdie skool vir Suid-Afrikaanse kuns op die algemeen bepaal. (12)

[20]

FIGUUR 6a: Xolile Mtakatya **CAP Plakkaat**, 1991

FIGUUR 6b: **CAP Plakkaat**. Kunstenaar onbekend, 1985

VRAAG 7: MULTIMEDIA.

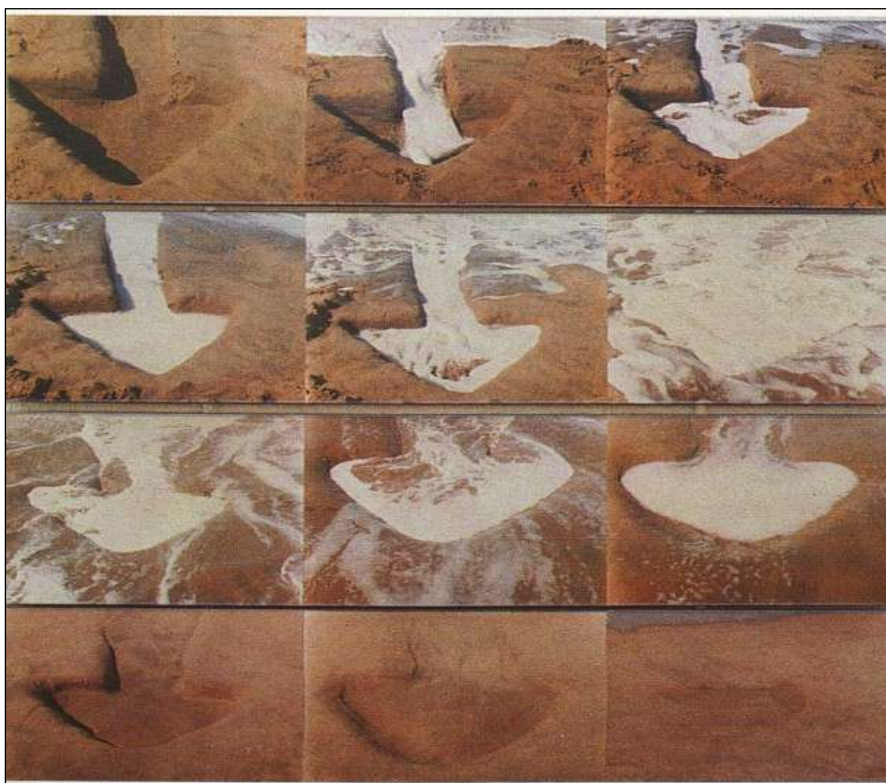
Die Pop Kunsbeweging van die 1940's en 1950's, waarin Rauschenberg 'n bydra gehad het, het die weg gebaan vir kunstenaars om gevonde materiale (found objects) te gebruik om kunswerke mee te maak. In die huidige dekade het, in die mate waartoe die kunstenaars te werk gegaan het om gevonde materiaal te selekteer om konstruksies te maak, dit so afgewisseld geword om verspot of lagwekkend te wees.

- 7.1 Verwys na FIGUUR 7a.
Rauschenberg gebruik 'n buiteband, hout en ou stukke advertensie en 'n opgestopte bok om hierdie werk te konstrueer. Bespreek hoe die verskeie media die betekenis voorstel, en lewer kommentaar op Rauschenberg se keuse van beeldbeskrywing wat hierdie werk modern en ongewoon maak. (6)
- 7.2 Neem beide illustrasies (a) en (b) waar. Watter een van die twee werke kom vir jou meer ernstig of filosofies voor? Verduidelik hoekom. (6)
- 7.3 Kies EEN of TWEE kunswerke van 'n kunstenaar wie in multimedia werk, en skryf 'n kort paragraaf waarin jy sê hoe en hoekom die gebruik van multimedia die betekenis van die kunswerk versterk het. (8)
- [20]**

Woordelys: Filosofies = te doen met lewenskeuses, die reg en verkeerd van die dinge in die wêreld, 'n intellektuele denkwysse/bespreking oor die waarde van iets in die breër voorstelling van die lewe.

FIGUUR 7a: Robert Rauschenberg, *Monogram*, 1959

FIGUUR 7b: Wendy Ross, *Pyl Strandstuk*, 1985

VRAAG 8: KUNS EN DIE SPIRITUELE KONTEKS

- 8.1 Deur die werk wat in FIGUUR 8a gewys word te analiseer, bepaal wat dit is wat Dali oor sy eie godsdienstige sienings en oor die spirituele wêreld van vandag weergee. Verwys na kunselemente en ikonografie om jou stellings te steun. (8)

- 8.2 Verwys na FIGUUR 8b.

Die onderhoud van **Aankondiging (L'Annunciacion)** handel oor die tyd toe die engel aan Maria verskyn het en aan haar gesê dat sy aan 'n kind, genaamd Jesus, geboorte gaan skenk, deur onbevleete ontvangenis. In die Middeleeuse (Medieval) tyd het die kunstenaar Fra (Broer) Angelico, 'n skildery gemaak oor hierdie gebeurtenis. Die komposisie van dié werk was soortgelyk aan die kunswerk van Tracy Rose in FIGUUR 8b.

Omskryf hoe Tracy Rose se **L'Annunciation** haar sienswyse oor hierdie heilige gebeurtenis wys deur na die beeldspraak, komposisionele strukture en relevante kunselemente te verwys. (6)

- 8.3 Kies 'n kontemporêre werk, 2- of 3-dimensioneel, wat die kunstenaar se boodskap met enige spirituele inhoud uitdruk. Die kunswerk wat jy kies kan Internasionaal of Suid-Afrikaans wees. Bespreek die kunswerk en verduidelik noukeuring hoe die kunselemente en beelde ons van die boodskap in die kunswerk meedeel. (6)

[20]

FIGUUR 8a: Salvador Dali, *Madonna van Port Ligat*

FIGUUR 8b: Tracy Rose, *Lucie's Fur L'Annunciation*

VRAAG 9: GESLAGSKWESSIES

1. Wat maak 'n kunswerk 'n geslagstuk?
2. Wat is geslag as jy dit verstaan in 'n artistieke betekenis?
3. Waarom is dit belangrik vir die gemeenskap om met alle soorte geslagsidentiteite te koppel?
4. Behoort die rolle van manlik en vroulik wedersyds eksklusief en apart te wees?
5. Hoe het die gemeenskap hulle houding teenoor geslag verander?
6. Hoe word geslagskwessies in Suid-Afrika en die res van die wêreld gesien?
7. Watter rol speel kunstenaars in die verandering van denkwyse oor geslagskwessies?

- 9.1 Deur aandag te gee aan DRIE van die bogenoemde vrae, EN na beide FIGURE 9a en 9b te verwys, asook 'n keuse van twee of meer ander geslagswerke wat jy bestudeer het, skryf 'n opstel van twee bladsye, wat 'n deurslaggewende kommentaar gee op hoe kunstenaars die gemeenskap meer bewus gemaak het op geslaggebaseerde aangeleenthede. In jou opstel, maak seker dat jy aandag gee aan vier of meer werke in besonderhede om jou algemene opmerkings te onderskraag. Jy kan ook verwys na kunselemente en beginsels van kuns in jou opstel.

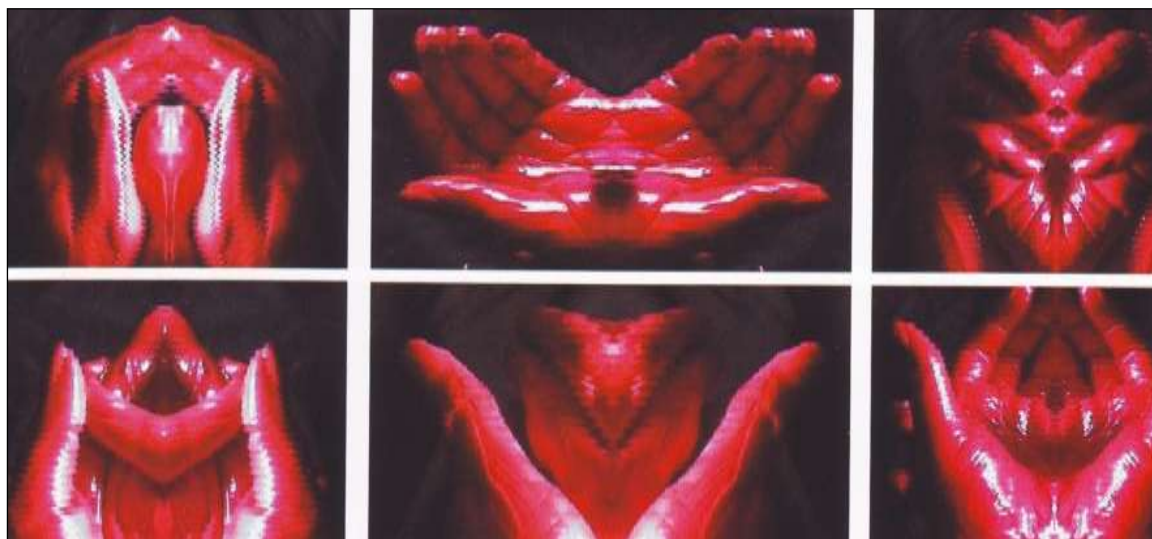
(20)

Punte-indeling: 3 punte vir die inleiding wat handel oor die siening van enige drie bogenoemde vrae.
16 punte vir die insiggewende kommentaar op die vier of meer kunswerke, as geslagswerke, en hoe die werke die gemeenskap meer bewus maak van geslagskwessies.
1 punt vir 'n baie kort slot.

LW: ONTHOU OM KONTEMPORÊRE WERKE TE KIES!

FIGUUR 9a: Robin Jones, *Die Soen*

FIGUUR 9b: Churchill Madika, *Bloed op my hande* C-afdruk 2004

VRAAG 10: KONTEMPORÊRE ARGITEKTUUR

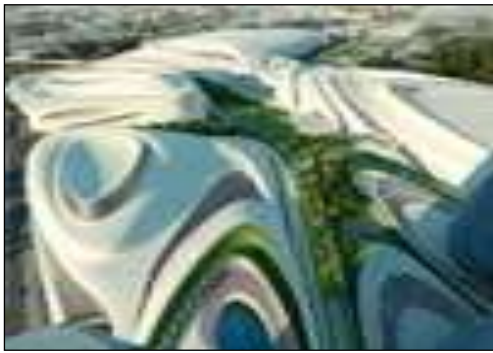
“Hadid is ’n wêreldfiguur op die argitektoniese verhoog. Sy het hoogs innoverende geboue ontwerp wat die gebruik van ’n metafoor en ’n skerp sin van hernuwe en futuristiese stadspasies wys.”

10.1 Verwys na FIGURE 10a en 10b.

Skryf ’n kort opstel oor hierdie en ander werke deur enige argitekte wat ’n soortgelyke sin van innoverende ontwerp in die stadspasies van die wêreld wys. (10)

10.2 Verwys na FIGURE 10c, 10d en 10e.

Analiseer die vorms en materiale in elk van hierdie geboue wat tradisioneel is. Analiseer dan daardie vorms en materiale wat die gebou in die 21ste eeu geplaas het. Verwys na die algemene tendens van argitektuur oor die laaste halfeeu alleen, in jou opstel. (10)
[20]

FIGUUR 10a: Zaha Hadid: **Lugskoot van Kairo Exposer** 2007

FIGUUR 10b: Zaha Hadid: **Kiptoring, Kaïro** 2008

FIGUUR 10c: Frank Gehry: **Disney Saal**

FIGUUR 10d: Frank Gehry: **Nasionale Nederlandse gebouw**

FIGUUR 10e: Jourda Argitekte: **Mont-Cenis Akademie**, Duitsland